

EEN “VISCHMARKT TE GENT” DOOR JULES DE BRUYCKER

Albert Dutry, vrederechter, kunstcriticus en zelf zondagsschilder - een der allereersten ook die over het werk van Jules De Bruycker heeft geschreven (o.m. in “Le Bien Public” van 2 dec. 1901 en in het Brusselse tijdschrift “Durendal” van mei 1906) - bezat van deze kunstenaar, die hij fel bewonderde, een gewassen of geakwarelleerde tekening met als onderwerp “De Vischmarkt te Gent”. Ten behoeve van een oevrecatalogus, die in het voorjaar van 1914 door ene Hervé Hache werd voorbereid in opdracht van de kunstverzamelaar René Van Herrewege (maar die ingevolge oorlogsomstandigheden jammer genoeg niet kon gerealiseerd worden - er kwam dan later wel, in 1933, een oevrecatalogus uitsluitend van de etsen, door Grégoire Le Roy), schreef Dutry in februari 1914 een kleine notitie bij die tekening in zijn bezit, een tekst die o.i. wel een publikatie verdient, omdat hij een aantal interessante gegevens bevat die nu allicht niemand meer zou kunnen achterhalen en die een pittige kommentaar bevatten bij de ikonografie van de betreffende tekening.

Waar het werk in kwestie zich momenteel bevindt, is ons niet bekend, en een afbeelding ervan hebben we evenmin. Maar misschien dat we, door de publikatie van Dutry's beschrijving ervan, het werk opnieuw op het spoor kunnen komen, tenminste als de eigenaar ervan zich zou willen bekend maken...

Ziehier hoe Albert Dutry (in het Frans, maar we vertaalden zijn tekst) de tekening "Vischmarkt te Gent" beschreef :

"Deze gewassen tekening - het is geen akwarel in de klassieke betekenis van het woord - is, zoals het grootste gedeelte van De Bruyckers produktie, tweevoudig belangrijk : artistiek en dokumentair.

Het is een bladzijde uit het lokale leven van vroeger, want de mijn ("la minque des bourgeois") gebeurt niet meer in openlucht op het Veerleplein, maar binnen de overdekte markt. Het gebouwtje voor de oproeper is afgebroken.

Ook de mensen zelf, door De Bruycker in karikatuur gebracht of, juister, gekarakteriseerd, zijn ook verdwenen.

Ziehier, rechts, een dikke visverkoper; hij was bekend onder de naam "De blaeze". Daarna zien we achtereenvolgens : Fanny, 't Peerd, 't Kaapke ("le chaperon") en een niet geïdentificeerd personage; daarna nog Wantje Delcour en de Weduwe Scheemaecker. De oproeper die uit zijn hokje naar buiten leunt, droeg een tekenende bijnaam : de Jeneverneus.

De volkkundige (1), die later de registers van de Gentse vismijn zal konsulteren, zal er savouereus naamkundig materiaal in aantreffen : de visverkopers zijn er immers genoteerd onder hun bijnaam of roepnaam, soms van een bijzonder vreemde beeldrijkheid.

Hij zal er - benevens 't Peerd, reeds vermeld - ook kunnen vinden : Ciska de Katte, Rose de Slaperige, Kowa (naamvorming van Jacoba), Wanne de Kl... (het Vlaams durft in zijn bijnamen wel eens een loopje nemen met de eerbaarheid...).

Het artistieke belang anderzijds van deze tekening is reeds aanzienlijk voor onze tijd zelf : de tekening was tot omstreeks 1903 het belangrijkste werk van de kunstenaar en ze is ontegensprekelijk superieur aan de "Prondelmarkt" van het Museum te Brussel, waarmee ze tegelijk werd tentoongesteld in het Gents Salon van...(2).

De roggen, die op het voorplan prijken, vormen op zichzelf al een mooi stuk stilleven en, naast de tekenaar, begint zich reeds de schilder te manifesteren. Dit werk releveerde toen al de kwaliteiten van de karaktertekenaar en van de mooie kolorist, die in de latere, meer complexe marktscènes volledig zou openbloeien, zekerder van tekening en vranker van tonaliteiten."

Tot zover dan de - uiteraard lovende - tekst die Dutry over De Bruyckers "Vischmarkt te Gent" schreef. Op basis van de gegeven beschrijving moet deze tekening alleszins toch "herkenbaar" zijn. En waarschijnlijk is ze ook wel gedateerd (vermoedelijk 1902). Wie zou ons kunnen zeggen, waar ze zich nu bevindt ?

Twee vragen nog in bijkomende orde. Wanneer precies werd het "roepershuisje" van de openlucht-vismijn afgebroken op het Veerleplein ? En waar

zou de volkskundige de toenmalige registers van de vismijn nog kunnen konsulteren ?

NOTEN

- (1) Men herleze eens de bijdrage van Prof. Dr. Paul De Keyser over "De Gentsche folklore in het werk van Julius De Bruycker" in "Oostvlaamse Zanten", XXI, nr. 1-2 (jan.-april 1946), blz. 17-21.
- (2) Datum door Dutry niet ingevuld. Het was op het 38e Driejaarlijks Salon te Gent in 1902. Jules De Bruycker stelde toen voor de allereerste keer tentoon (hij was toen 32 jaar oud). Het is n.a.v. die tentoonstelling dat de Staat, voor het Museum te Brussel, De Bruyckers "Prondelmarkt", een geakwarelleerde tekening, aangekocht heeft.

Dr. Paul HUYS

DE GESCHIEDENIS VAN DE VIJT- BORLUUTFUNDATIE EN HET LAM GODS

Wij starten in dit nummer de eerste aflevering van een reeks die handelt over een van de grootste meesterwerken aller tijden : HET LAM GODS. Onze medewerker Rudy van Elslande heeft er een uitgebreide studie over gemaakt en alle bekende gegevens gerangschikt in een chronologische volgorde.

Het Lam Godsretabel in de Gentse St.-Baafskathedraal is samen met het Portinari-altaar het belangrijkste werk van de 15de eeuwse schildersschool (noot 156). Het heeft reeds een zeer bewogen geschiedenis achter de rug, doch het leek ons nog al nutteloos om terug een aspekt of een algemeen overzicht te geven van dit relaas, daar dit zeer veel gebeurd is. De literatuur over het Lam Gods is zo omslachtig dat ze zelfs voor een ingewijde onoverzichtelijk is geworden. Om die reden hebben we getracht een weg in deze chaos te banen, door een kroniek op te stellen over dit Gents retabel. Wij hebben getracht alle bekende feiten, gebeurtenissen, zaken, die er direkt in verband mee te brengen zijn op te sommen, zonder ze daarom uitgebreid te bespreken. Als uitgangspunt hebben we de Vyt-Borluutfundatie genomen, daar eigenlijk het Lam Gods een deel is van deze schenking. De vragen o.a. wie de eerste opdrachtgever was, welke delen van Jan of Hubert zijn, de